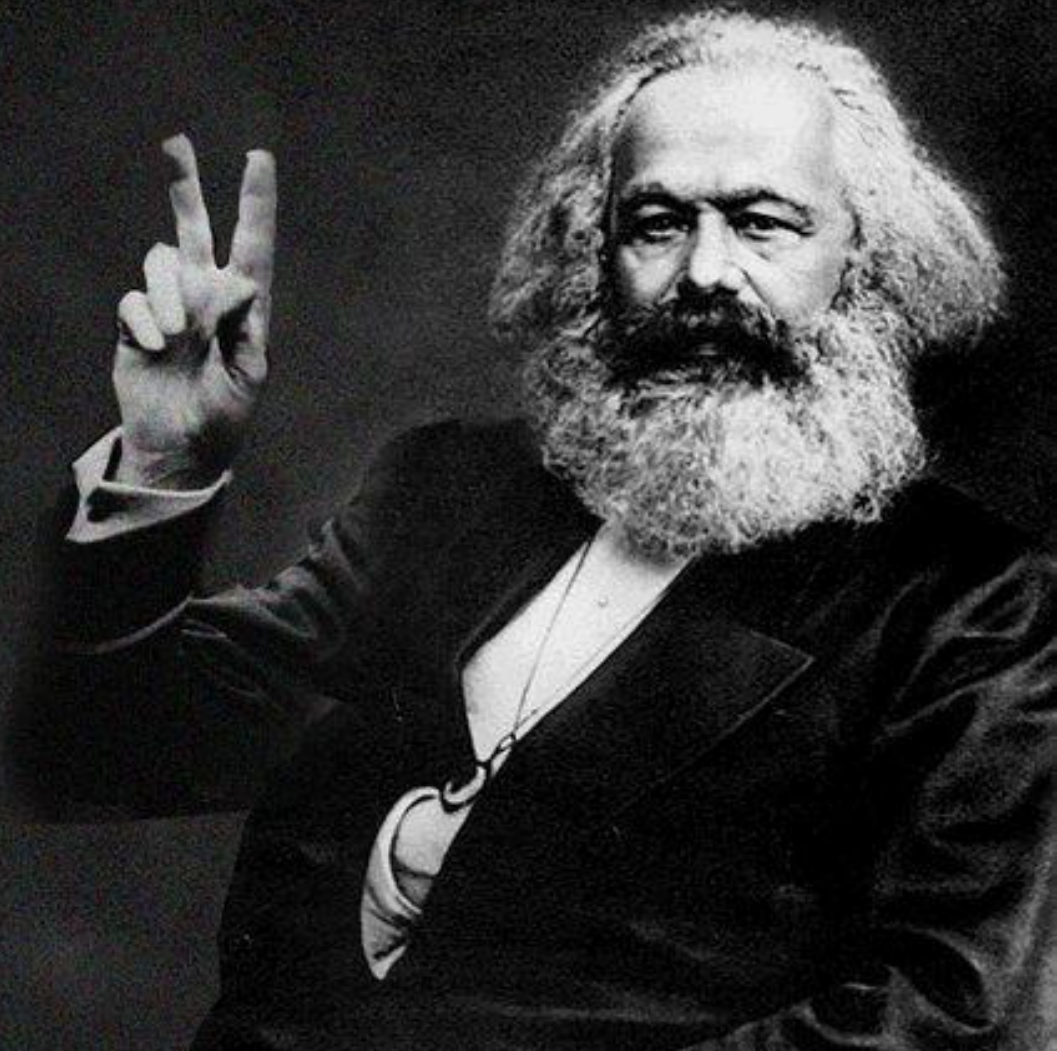

ปรัชญาการเมือง

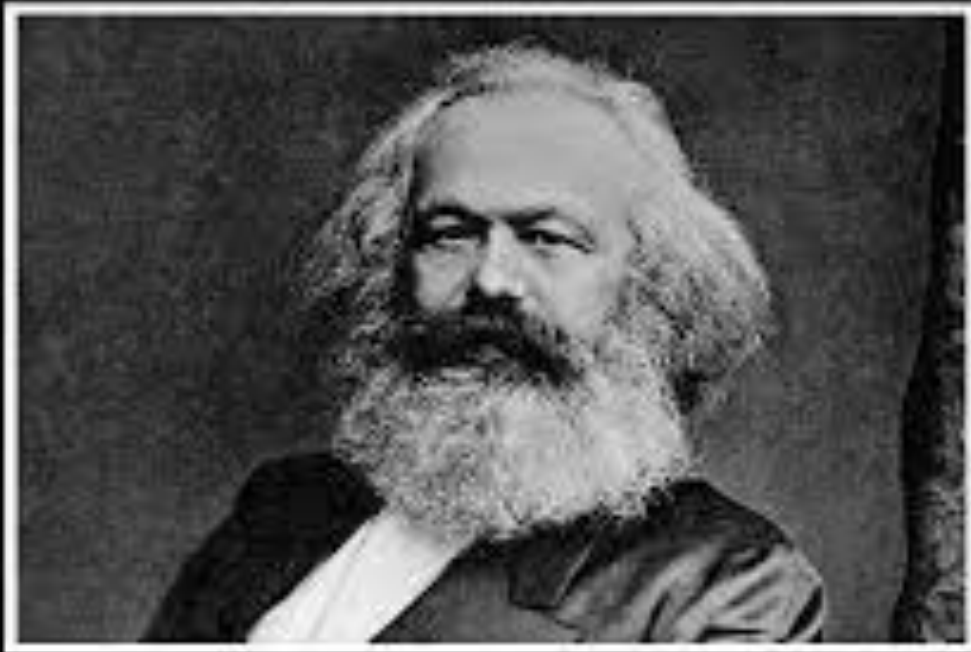
Political Philosophy

โดย

ดร. สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

The history of all hitherto existing society
is the history of class struggles

Karl Marx

คาร์ล ไฮน์ริช มาร์กซ์

(เยอรมัน:

Karl Heinrich Marx),

5 พฤษภาคม ค.ศ. 1813

ถึง

14 มีนาคม ค.ศ. 1883

ประวัติ

คาร์ล ไฮน์ริช มาร์กซ์ เกิดที่เมืองเทรียร์ ประเทศเยอรมัน

บิดาเป็นชาวยิวเคร่งศาสนา และประกอบอาชีพนักกฎหมาย

ศึกษาวิชากฎหมาย ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ภาษาอังกฤษและ

ภาษาอิตาลี จนจบปริญญาเอกในปี 1841

เขาสนใจสมัครเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย แต่ เพราะความคิดเชิง

วิพากษ์วิจารณ์ของเขามากจึงล้มเลิกความตั้งใจหันไปเริ่มงานเป็น

นักเขียนและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ก้าวหน้า

ประวัติ

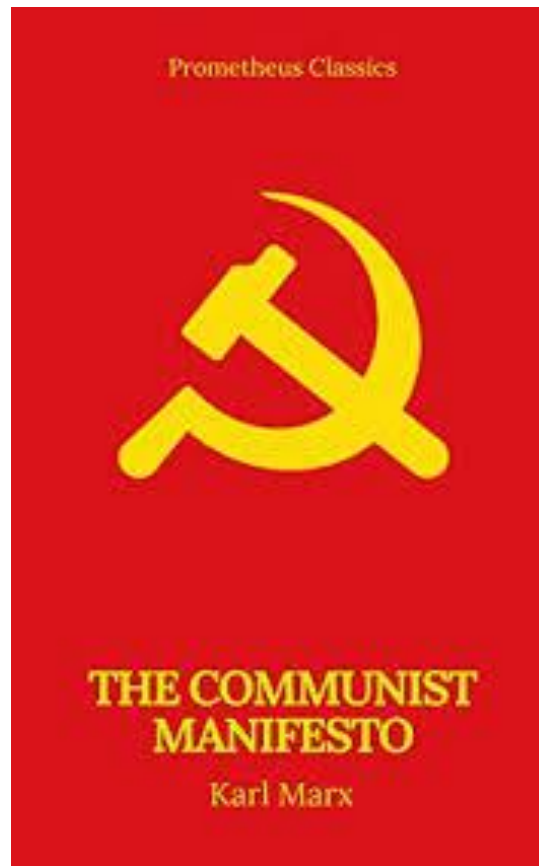
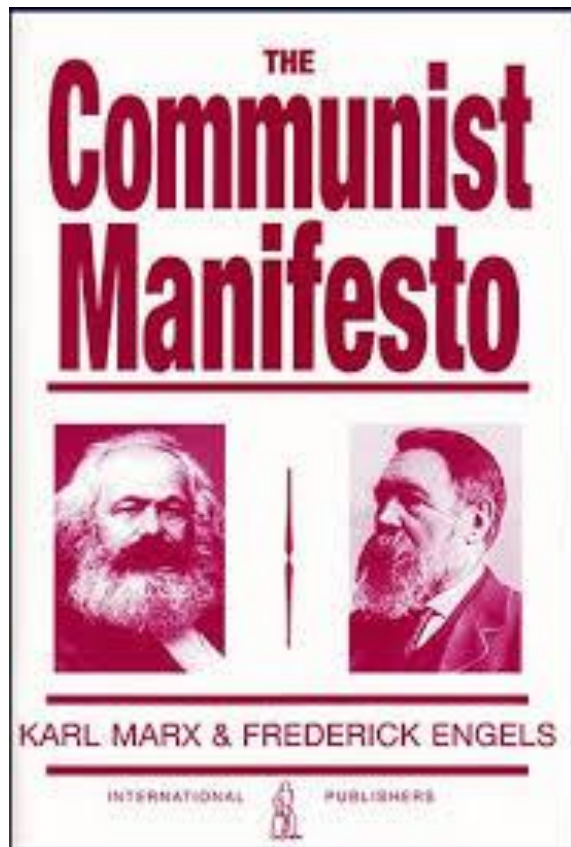
- มาร์กซ์กับเฟร็ดริช เองเกิลส์ เป็นเพื่อนสนิท แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ร่วมงานเขียนและเผยแพร่ผลงาน และยังสนับสนุนทางการเงินบางส่วนแก่มาร์กซ์และครอบครัว
- ค.ศ. 1843 มาร์กซ์ต้องลี้ภัยไปอยู่ปารีส ข้อหากบฏหมิ่นพระบรมเดชานุภาพรัสเซีย โดยอาศัยในปารีส 5 ปี ต่อมาย้ายไปกรุงลอนดอน ทำงานเป็นคอลัมนิสต์ให้หนังสือพิมพ์และร่วมกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ผลงานที่สำคัญ

- งานเขียนที่ทำให้คนรู้จักมากที่สุด ได้แก่ คำประกาศคอมมิวนิสต์ หรือแถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ (The Communist Manifesto หรือ The Manifesto of the Communist Party) เป็นแถลงการณ์ในการประชุมประกาศการเคลื่อนไหวของชาวคอมมิวนิสต์ ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1848 ในปารีส ซึ่งเขียนร่วมกับ ฟรีดริช เองเกิลส์ (Friedrich Engels, ค.ศ. 1820-1895)

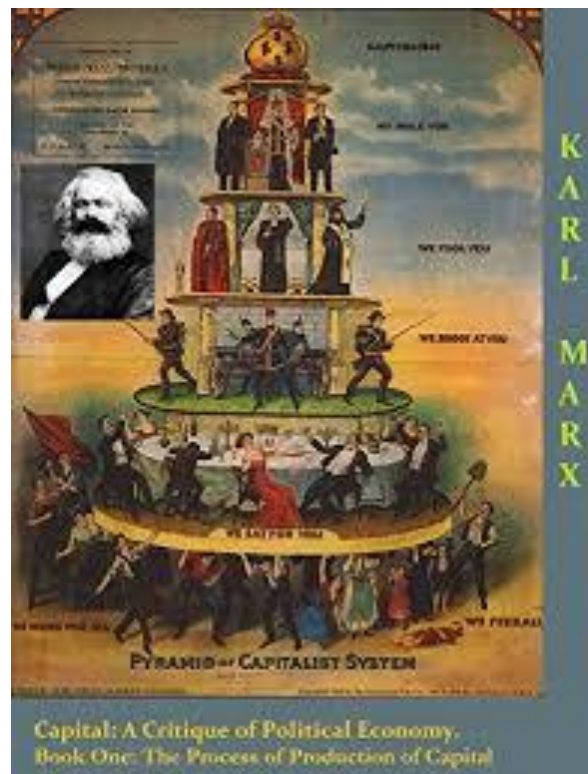
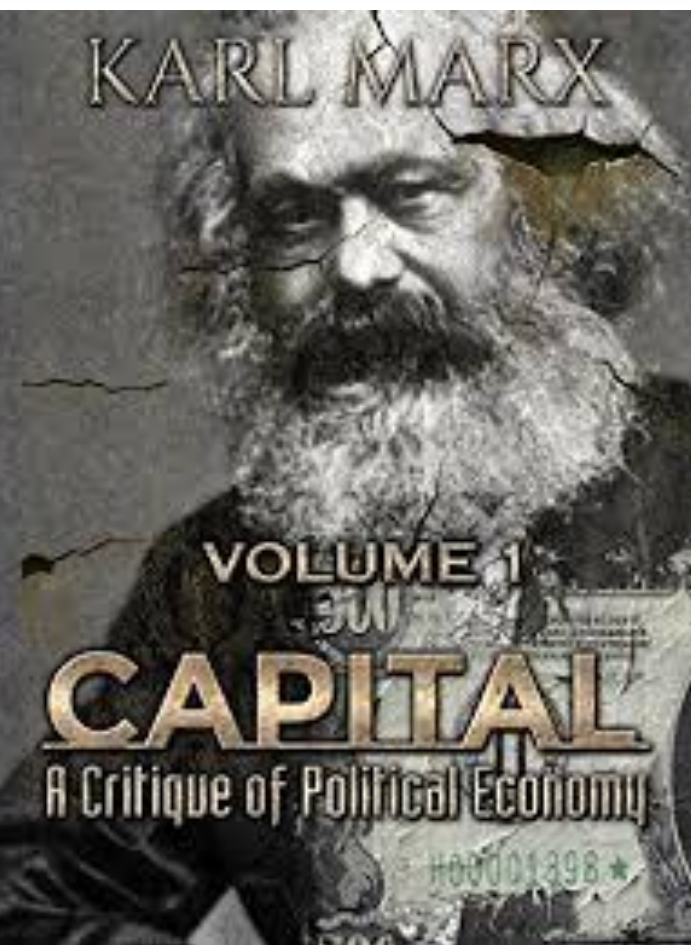

แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์

ผลงานที่สำคัญ

- ผลงานอีกชิ้น คือ **ทุน: บทวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง (The Capital: A Critique of Political Economy)** ที่นำเสนอทฤษฎีและบทวิเคราะห์ทุนนิยม ตีพิมพ์จำนวน 3 เล่ม เล่มแรกตีพิมพ์ในช่วงที่เขามีชีวิต ส่วนอีกสองเล่มตีพิมพ์หลังจากเขาเสียชีวิตไปแล้วซึ่งในช่วงปลายชีวิตของมาร์กซ์ มีผู้อ่านงานและยึดถือแนวทางของเขามากขึ้น มาร์กซ์ซิสต์ (Marxist) แต่มาร์กซ์กลับมองว่า บุคคลเหล่านี้เข้าใจทฤษฎีและความเป็นจริงทางสังคมผิดพลาด เขาจึงประกาศว่า เขาไม่ใช่มาร์กซ์ซิสต์ 7

KARL MARX

Capital

UNABRIDGED

VOL. 3 The Process of Capitalist Production as a Whole

Edited by
Frederick Engels

บริบท

- สังคมยุคในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 นั้นกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงผ่านของการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution)
- เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองทุกด้าน รวมถึงการส่งเสริมอำนาจให้แก่ยุโรปในการขยายสู่การจัดตั้งอาณานิคมทั่วโลก
- ทำให้ทุนและระบบอุตสาหกรรม/พาณิชยกรรมของยุโรปพัฒนาอย่างรวดเร็ว ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรม การขยายตัวของเมืองและศูนย์กลางการค้าขาย

บริบท

-นำมาซึ่งการเติบโตของชนชั้นใหม่มากมายมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกส่วนหนึ่งที่มีความมั่นคงในชีวิต ก็ตกต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ใช้แรงงานและคนจนในเมืองที่เป็นประชากรจำนวนมหาศาล

-ในการผลิตแบบอุตสาหกรรมสมัยใหม่แนวคิดและทฤษฎีของประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงและการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในยุคยุโรปดังกล่าว

วัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์

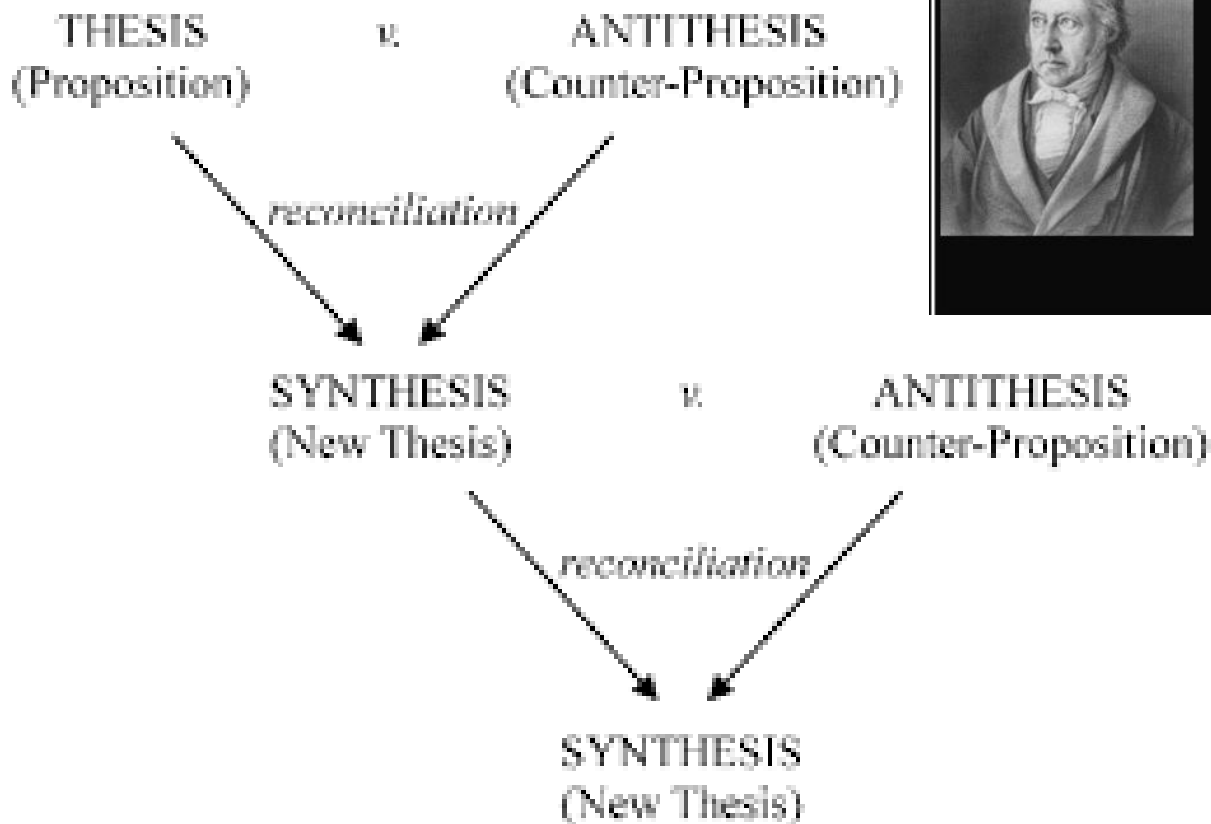
- วัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์ (Historical Materialism)
- วิชาวิธี (dialectic) คือวิธีการมองวัตถุนิยมของมาร์กซ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับคู่ตรงข้ามสองด้าน ต่อมานิยมเรียกว่า วัตถุนิยมวิชาวิธี (Dialectic Materialism)
- แนวคิดนี้มาร์กซ์ นำมาจากแนวคิดของ จอร์จ วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel-G.W.L. Hegel, ค.ศ.1770-1813) เสนอตรรกวิทยาแห่งวิชาวิธี แบบจิตนิยม (Idealism) เพื่อทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ ด้วยการมองทุกสิ่งทุกอย่างแบบมีขั้วตรงข้ามปะทะและผสมผสานกัน นำมาซึ่งสิ่งใหม่

วัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์

ตรรกะแบบวิภาษวิธี เริ่มต้นจากการมองถึงลักษณะของการดำรงอยู่เริ่มแรก (**thesis**) แต่สิ่งที่บทรดำรงอยู่กลับไม่อาจหยุดนิ่งได้ จนเกิดกระบวนการปฏิเสธ (negation) ก่อให้เกิดสิ่งตรงข้ามกับบทนั้นจนเป็นบทใหม่ คือ (anti-thesis) ภาวะขัดแย้งหรือภาวะตรงข้าม เกิดการขัดแย้งต่อสู้ ปะทะ จนถึงจุดหนึ่งจะเกิดสิ่งใหม่ขึ้นในลักษณะของการปฏิเสธของการปฏิเสธ (negation of the negation) ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (การเก็บรักษา การขจัดทิ้ง และการยกขึ้น) เกิดสิ่งใหม่ขึ้นคือ บทสังเคราะห์ (synthesis) ซึ่งต่อไปจะกลายเป็น **thesis** และจะเกิดกระบวนการดังกล่าว จนนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมาย

วิภาษวิธี (dialectic)

The only thing we learn from history is that we learn nothing from history.

(Georg Wilhelm Friedrich Hegel)

วัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์

แนวพินิจแบบวัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์

- ประการแรก เมื่อมองการดำรงอยู่ของมนุษย์แบบอริสโตเติล กล่าวคือ มนุษย์เป็นสัตว์...หรือมนุษย์เป็นสังคมซึ่งครอบคลุมมนุษย์ทั้งหมด กล่าวคือ เป็น การดำรงอยู่แบบสปีชีส์ ซึ่งมนุษย์เป็นสปีชีส์เดียวกันทั้งโลกจึงมีพัฒนาการของมนุษยชาติทั้งหมดร่วมกัน ไม่มีสังคมหรือชุมชนย่อยใดแยกขาดจากกัน ฉะนั้นเมื่อเกิดอะไรขึ้นในประวัติศาสตร์ ย่อมมีการพัฒนาการร่วมกันไป มิอาจแยกออกมาอย่างเบ็ดเสร็จ
- ประการต่อมา สิ่งสำคัญในการเป็นสปีชีส์แห่งมนุษย์ คือ ลักษณะสำคัญที่มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ จากมุมมองทาง

วัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์

วัตถุหรือวัตถุนิยม พบว่า การผลิต (production) คือสิ่งที่สำคัญของมนุษย์ เพราะ มนุษย์เป็นสัตว์ชนิดเดียวที่ผลิตได้ ทำให้มนุษย์ข้ามพ้นข้อจำกัดและไม่ต้องพึ่งพิงวัฏจักรตามธรรมชาติ

- กระบวนการผลิตของมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและแบ่งงานกันทำ ซึ่งการใช้แรงงานในการผลิตของมนุษย์เป็นการร่วมมือทางสังคม ก่อให้เกิด พลังการผลิต (productive force) ที่สามารถตอบสนองปัจจัยพื้นฐานและความต้องการในชีวิตได้

โครงสร้างสังคม

- คอมมิวนิสต์บุพกาล (Primitive Communism) มนุษย์อยู่รวมกันโดยไม่มีใครครอบครองสิ่งใดเป็นกรรมสิทธิ์เด็ดขาดของตน ขณะเดียวกัน พลังการผลิตของสังคมบุพกาลก็อยู่ในระดับพื้นฐาน ต้องพึ่งพิงวรรณกรรมชาติเกือบทั้งหมด เครื่องมือที่มนุษย์ผลิตขึ้นสามารถเพิ่มพูนปริมาณผลผลิตเล็กน้อย (thesis)
- ต่อมามนุษย์เริ่มมีพัฒนาการด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่ก้าวหน้าขึ้นก่อให้เกิดด้านตรงข้ามกับ thesis (anti-thesis) อันได้แก่ ทรัพย์สินส่วนบุคคล แบ่งแยกจากส่วนรวม เป็นปัจจัยสาเหตุการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

โครงสร้างสังคม

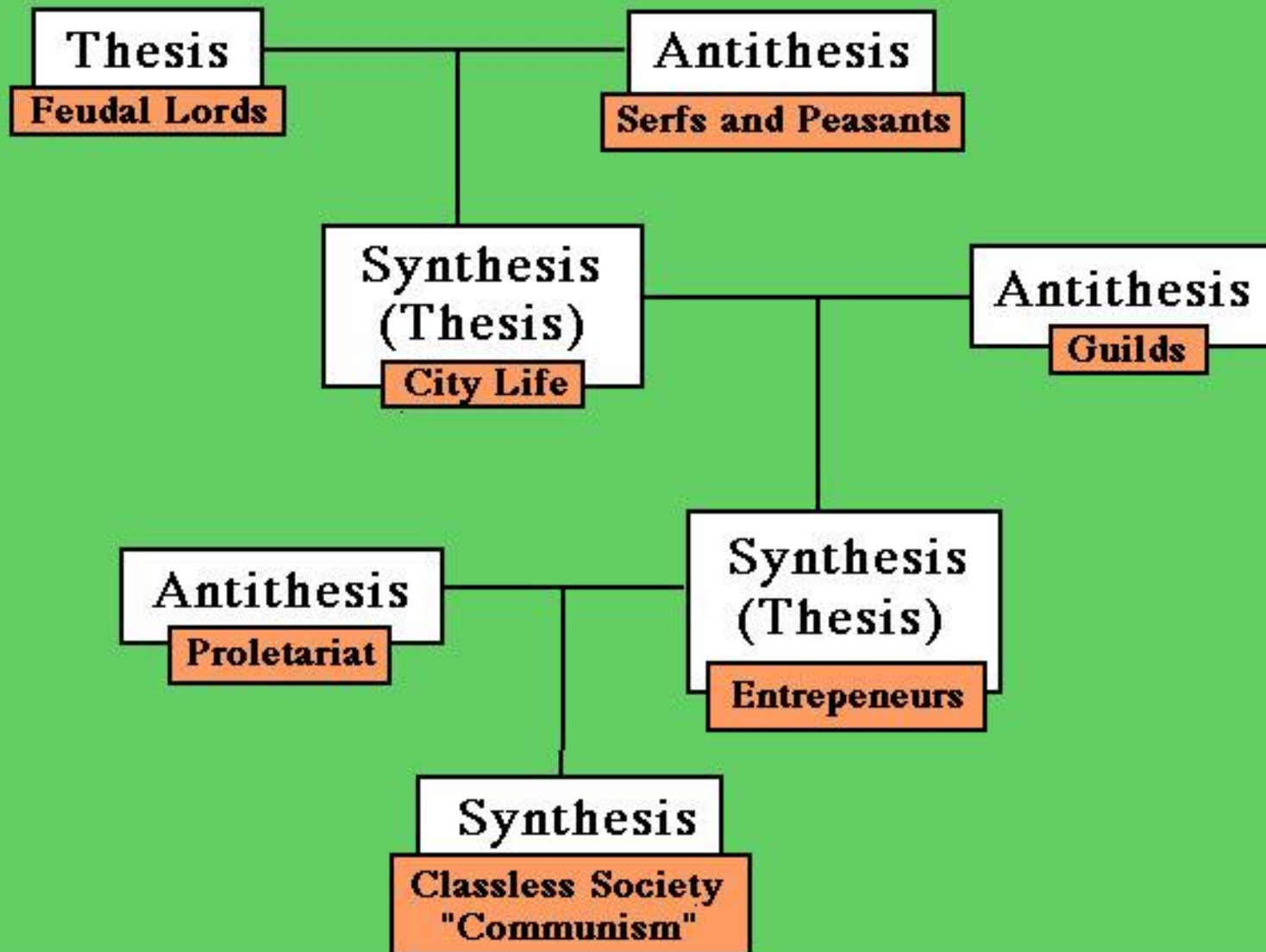
- การที่มนุษย์ในฐานะการดำรงอยู่ทางสปีชีส์พัฒนา ทรัพย์สิน เอกชน อันเป็นการแยกตนเองจากสังคมบุพกาล เป็น จุดเริ่มต้นของ ความแปลกแยก (alienation) จากการดำรงอยู่ทางสปีชีส์ จากผลของแรงงานและการผลิตของตน จาก ความสัมพันธ์ของมนุษย์ และจากธรรมชาติ
- เทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือการผลิต หรือ ปัจจัยการผลิต (means of production) ในการผลิตแต่ละยุคสมัยย่อม ก่อให้เกิดรูปแบบหรือ วิถีการผลิต (mode of production) ซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยการผลิตหลักนั้นๆ เช่น การไถ่ล่า หาเก็บ การเกษตร แรงงานทาสไฟร์ จักรกลอุตสาหกรรม 17

โครงสร้างสังคม

- วิถีการผลิต ย่อมก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ทางการผลิต (relation of production) หมายถึง ความสัมพันธ์ของมนุษย์ผ่านวิถีการผลิตและปัจจัยการผลิต โดยกรรมสิทธิ์การผลิต และทรัพย์สิน ประกอบด้วยผู้ครอบครองปัจจัยการผลิตกับผู้มิได้ครอบครองปัจจัยการผลิต ก่อให้เกิดชนชั้นในสังคม เช่น สังคมการเกษตรมีที่ดินเป็นสิ่งสำคัญต่อปัจจัยการผลิต การครอบครองจัดสรรย่อมเป็นเงื่อนไขหลักในความสัมพันธ์การผลิต
- ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยการผลิตส่งผลต่อการรวมกลุ่ม สถานภาพ บทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ

The Dialectic

in Action

โครงสร้างสังคม

- พลังการผลิตและโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เรียกว่า พื้นฐาน หรือ โครงสร้างส่วนล่าง (substructure) ซึ่งเป็นตัวกำหนด โครงสร้างส่วนบน (superstructure) หมายถึง โครงสร้างสังคมในส่วนที่เป็นจิตสำนึก ความคิด ระบบความสัมพันธ์ และสถาบันในรูปแบบอื่นๆ ทั้งหมด เช่น รัฐ กฎหมาย ศาสนา หน้าที่สถาน ศิลธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประชญา วรรณกรรม ลักษณะครอบครัวและความสัมพันธ์ทางสังคมแบบต่างๆ
- สรุปว่า วิธีการผลิต และความสัมพันธ์การผลิต (ชนชั้น) เป็นสาเหตุหลักของการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

โครงสร้างส่วนล่าง

- พลังการผลิต
- ความสัมพันธ์ทางการผลิต

โครงสร้างส่วนบน

- ศาสนา
- กฎหมาย
- การเมือง
- ศิลปะ
- ปรัชญา
- ศิลปกรรม

ชนชั้นและรัฐ

ว่าด้วยอำนาจและความเป็นธรรมที่สำคัญที่สุดของรัฐ และโครงสร้างรูปแบบ และวิถีปฏิบัติของรัฐ ซึ่งอำนาจและความเป็นธรรมล้วนขึ้นกับชนชั้นที่กุมปัจจัยการผลิต และรัฐก็ใช้อำนาจในการปกป้องและขยายผลประโยชน์ของชนชั้นผู้กุมปัจจัยการผลิต ด้วย กำลัง การตรวจตรา การบัญญัติและบังคับใช้กฎหมาย การกำหนดปทัสสถาน การสร้างอุดมการณ์ เพื่อให้ยอมรับอำนาจรัฐ การจัดตั้งสถาบันทางการเมือง สงคราม ซึ่งการใช้อำนาจของชนชั้นปกครองเหนือชนชั้นผู้ถูกปกครองนำไปสู่ การต่อสู้ทางชนชั้น (class struggle) ที่แย่งชิง ปกป้อง และขยายผลประโยชน์ของตนผ่านกระบวนการทางการเมืองและการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น การเมืองจึงเป็นเรื่องของการต่อสู้ทางชนชั้นผ่านโครงสร้างส่วนบนทางสังคม ซึ่งรูปแบบขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมทั้งหมด

ทุนนิยม (Capitalism)

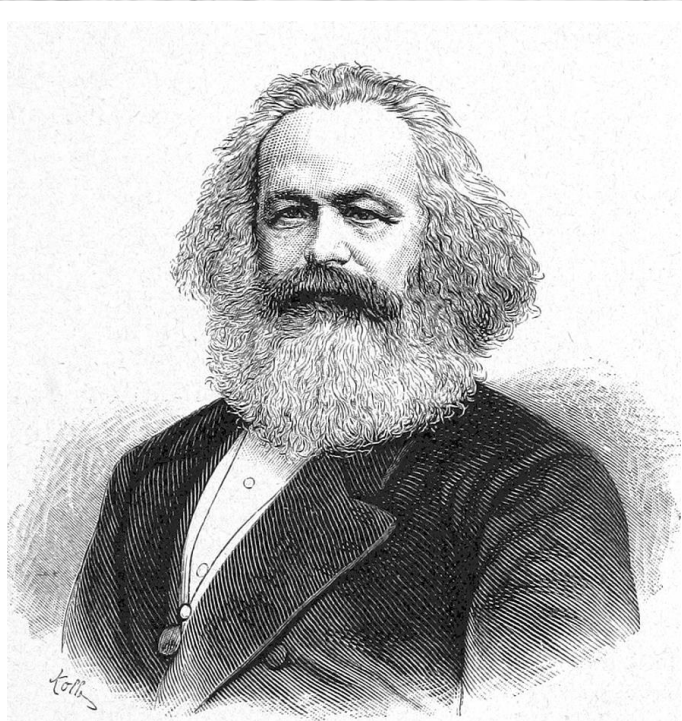
พัฒนาการของวัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์ ดำเนินมาถึงขั้นล่าสุดในระบบทุนนิยม มาร์กซ์ศึกษาวิเคราะห์และวิพากษ์ทุนนิยม โดยใน manifesto สรุปว่า กระบวนการการทำงานของเงินตราและทุน (โครงสร้างส่วนล่าง) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปัจเจก สังคมและการเมืองในทุกมิติ (โครงสร้างส่วนบน) อันนำมาซึ่งชนชั้นหลักสองชนชั้นของสังคมทุนนิยมที่ ได้แก่ **ชนชั้นนายทุน (capitalist) หรือ กระจุกพี (bourgeoisie)** กับ **ชนชั้นแรงงาน (labor) หรือ กรรมชีพ (proletariat)** โดยเทคโนโลยีการผลิตแบบอุตสาหกรรมสมัยใหม่ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงผ่านการค้า ทุนสั่งสมขยายตัวพัฒนาอย่างรวดเร็ว

สินค้าเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการ แต่ไม่ได้เกิดขึ้นจากมูลค่าแรงงาน โดยมีเงินเป็นตัวกลางเชื่อม ซึ่งเป็น การแปรเปลี่ยนเป็นสินค้า

ทุนนิยม (Capitalism)

การแปรเป็นสินค้า ทำให้ทุนขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานของมนุษย์ถูกทำให้กลายเป็นสินค้า และค่าจ้าง โดยมีกำไรเป็นมุมมองสำคัญของทุนและนายทุน ซึ่งกำไรได้มาจากมูลค่าส่วนเกิน (Surplus value) ของแรงงาน หรือการนายทุนจ่ายค่าตอบแทนน้อยกว่ามูลค่าที่แท้จริงของแรงงานสร้างขึ้น และเกิดมากขึ้นตามความเข้มข้นของการขูดรีด (exploitation) แรงงานเพื่อให้ซึ่งมูลค่าส่วนเกินนี้ และการสั่งสมทุนเพื่อให้เกิดกำไรที่มากขึ้น แล้วเอากำไรมาเป็นทุนหมุนเวียน ก่อให้เกิดการผลิตซ้ำและวัฏจักรการแข่งขันของนายทุนที่เข้มข้นขึ้นไปเรื่อยๆ

Karl Marx.

การปฏิวัติคอมมิวนิสต์

เมื่อวัฏจักรของระบบทุนนิยมขยายตัวไปมากเท่าใด สถานการณ์ของชนชั้นกรรมาชีพยิ่งถูกบีบคั้นมากขึ้นเท่านั้น จนเหลือเพียงพอให้ผู้ใช้แรงงานดำรงชีพและขยายพันธุ์ และทุนนิยมก็จะขยายตัวเป็นพัฒนาการทรัพย์สินของเอกชน ควบคู่กับพลังการผลิตที่รุดหน้าจนสามารถผลิตได้เอ่อล้นเกินมหาศาล ก่อให้เกิดการปฏิเสศของการปฏิเสศสู่การสังเคราะห์บทใหม่ นั่นคือการปฏิวัติคอมมิวนิสต์ ก่อให้เกิดสังคมมนุษย์ชาติใหม่ที่ล้มล้างทรัพย์สินแบบนายทุน และแปรพลังการผลิตให้กลายเป็นทรัพย์สินส่วนรวมทางสังคม โดยไม่มีชนชั้นอีกต่อไป ก้าวพ้นความขาดแคลนของมนุษยชาติ เมื่อไม่มีชนชั้น รัฐและการเมืองก็ไม่มีคามจำเป็นอีกต่อไปสู่สันติภาพแบบยั่งยืน

การปฏิวัติคอมมิวนิสต์จะเกิดขึ้นมาจากความสำนึกและการรวมตัวกันของชนชั้นแรงงาน ในการต่อสู้ทางการเมือง ก่อให้เกิดพรรคคอมมิวนิสต์²⁶